

Kara Kutu'yu utanarak okudum

18 Kasım Pazartesi 2019 16:59

Ahmet Koyuncu yazdı

“Akademisyenler dersane teknisyenine mi dönüştü” adlı makalem, akademi dünyasında büyük tepki ile karşılandı. Özellikle benim iddialarım için kanıtlar istendi. Gösteremedim. Aslında kanıtlarım vardı. Ama bana o kanıt getiren kaynakları açıklayamadım. Açıklarsam, mağdur olacaktı. Kaynak olmayınca, açıklamalarım da havada kaldı.

Özellikle **Türk Psikiyatri Dergisi**... Orada bahsettiğim ahbap çavuş ilişkisi, hakem olarak seçilenlerin bir kısmının ‘conflict & interest’inden kaynaklanıyordu. Derginin imtiyaz sahibi ya da editörü ile ilişkili değildi. Hatta derginin ‘impact factor’ünün diplerde olmasının da nedeni biz idik. **Bu dergi ile işimiz, doçent oluncaya kadardı.** Biraz yükselince gözümüzü yabancı dergilere dikiyorduk. **Bu yanlış anlaşılma için ilgili kişilerden özür diliyorum.**

Aslında bu yazıda ki hatam **“bir bilim insanı gibi değil, farkında olmadan bir gazeteci gibi iddialar ortaya atmış olmamdı”.** Başka bir mesleğin alanına girmiştım. Sonra da gazeteciler gibi kaynaklarımı korumak zorunda kalmıştım. **İşte bu da bana bir ders oldu. Bilim insanı referansları ile konuşmalıydı.** Başka işlere soyunmamalıydı. **İşte bu konuda, sınırlarımı aştığım için beni yetiştiren hocalarımdan da özür diliyorum.**

İSRAİL TANKLARINI TAŞLAYAN EDWARD SAID'DEN, 1127 AKAMİSYEN BİLDİRİSİNE...

Peki yazımda geçen ve akademisyenler için kullanılan **“dersane teknisyeni”** tanımlaması kime aitti? **Yanıt, Edward Said...** **“Entelektüel”** kitabında yaşadığı toplumun bir aydını olmaktan ziyade, birer dersane teknisyenine dönüşen

akademisyenlerden bahsediyordu (1) Hatırlayın. **Dünyaca ünlü dil bilimci Edward Said ne ile hatırlanır?**

Filistin'lilerle birlikte İsrail tanklarını taşlarken tesadüfen çekilen fotoğrafıyla... Bu fotoğraf yayınlandıktan sonra Yahudi lobisi ve Başkan ile karşı karşıya kalmıştı. Hiç geri adım atmamıştı. Çünkü o İsrail tanklarına taşı Columbia'nın profesörü Edward Said olarak değil, unvanını üniversitenin kapısında bırakmış olan birey Edward Said olarak atmıştı. Dışarıda unvanlarını kullanmadığı için, üniversite de ona karışmamıştı.

Peki ya bizim ülkemiz? Apolet gibi ömür boyu taşınan doçent ve profesör ünvanları... Tıpkı Boudrillard'ın bahsettiği gibi; statü, hem fetiş nesnesine, hem de sermayeye dönüşüyordu. (2) Siyasette, ticarete, hatta medyada kullanılıyordu. Hatta bu unvanlarla bildiri bile yayınlanıyordu. Örneğin **Barış için 1127 akademisyenin bildirisi...**

Peki bu insanlar unvanları olmadan bildiri yayınlasa ne olurdu? Bu kadar etkisi olur muydu? Daha ilginç unvanları çıkarın bakın. **Örneğin, Ahmet İnsel'in toplumda bir karşılığı var mıydı?** Birey Ahmet'i kim tanıyordu ki? **Peki toplumda karşılığı olmayan bu akademisyen türü nereden bitti?**

Yanıt... YÖK sisteminde... YÖK sistemi akademiye ve akademisyeni toplumdan kopartıp kampüslere hapsettiği için bu insanların toplumda bir karşılığı yoktu. Ama Prof ya da Doç konulduğunda kral sizsiniz. Hatta Olympos'lu tanrı... Önceki yazımda bahsettiğim R. Sennett'in bahsettiği **"altın kaplama"** etkisi işte... Bildirinin etkisini bile kat be kat artırmıştı.

YETENEK ROZETİ VE STATÜ ÖZLEMİ

İşte bu noktada akıl ve yetenekten bahsetmek gerekliydi. Zaten **Sennett'a göre, yetenek; bireye, bir birey olarak sürüden ayrılma hakkını veriyordu** (3). Akıl ise, insanlar için daha yüksek konumları ele geçirebilmek gerektiğini hissettikleri arketipik meta haline geliyordu (4).

Peki tıp fakültesi gibi yeteneğin ve başarının kutsandığı, yüksek puanlarla girilen okullardan mezun olanlar, bu ayrılma hakkından geri kalırlar mıydı? Çoğunlukla, kalmayacaklardı. Zaten TUS sınavı ile nerdeyse tüm mezunlar, uzman olmak istiyordu.

Çünkü **uzman olmak demek, özü dileyerek yazıyorum, pratisyen sürüsünden sizi ayırıyordu.** Ama artık uzman sayısı da çok arttı. Böyle olunca son 10 yılda ise **Doçent olmak ise, sizi uzman sürüsünden ayırmaya başlıyordu.** Bu durum ise özellikle doktorlar arasında hiyerarşide üstte olabilmek, yani **Doçent ve profesör olabilmek için dikeylemesine bir harekete** yol açıyordu.

Çok ilginçtir ki, tıpkı köy ve varoşlardan şehrin merkezine ve lüks sitelere doğru görülen dikeylemesine hareketin bir benzeri, eğitimliler, hatta doktorlar arasında ortaya çıkıyordu. Çünkü **pratisyen ve uzman hekim olmak demek, tıbbi hiyerarşinin alt tabakası, yani fakiri olmak demektir.**

ÜSTE ÇIKAN ÖZNE, ALTTA KALAN NESNE HALİNE GELİYORDU

Zaten eşit olmayan insanlar arasındaki ilişki, hiyerarşiyi oluşturuyordu. Bir kişi doçent olduğunda üste çıkıyordu. Uzman ya da pratisyen hekim olarak kaldığında ise altta kalıyordu. Tıpkı **fakir ile zenginlerin karşılaştığı kronotoplar vardır ya** (5), **tıp fakültesi mezunları arasında da mezuniyet sonrası karşılaşılan mekanlar bir kronotop özelliği taşıyordu.** Çünkü o mekanlarda **asimetrik ve hiyerarşik bir ilişki** ortaya çıkıyordu. Üste çıkan artık altta kalanları görmek istemiyordu. Alttakiler ise görünmek istemiyordu.

Bu durum ise sınıfların ve hiyerarşinin oluşturduğu duyguları ortaya çıkarıyordu. **En önemli duygu ise altta kalmanın utancı idi** (6). Çünkü doçent ve profesör olanlar bakan özne olurken, altta kalanlar bakılan nesne haline geline geliyordu. Bu ise kapital sisteminde altta olmanın **"kendilik ve öz saygıda" gizli yaralara** yol açıyordu (3). Yani, hamal ya da çöpçü olsan da yaralıydın. Doktor, avukat, mühendis olsan da yaralı...

Müslüm Gürses'in bahsettiği "fark yaraları" idi bu... Sennett'in 'sınıfların gizli yaraları'ydı... **Her ne kadar bu durum fakirler için tanımlansa da; bana göre, tüm altta kalanları temsil ediyordu.** İşte bu nedenle merhum Müslüm Gürses, sadece fakirlerin değil, tüm en alttakilerin, hatta tüm pratisyen ve uzman doktorların bile "Müslüm babası"ydı.

KISKANDIRICI MUKAYESE VE EŞİTSİZLİĞİN YARATTIĞI ÖFKE

Altta kalmanın getirdiği diğer duygu ise **kıskançlıktı** (6). Rousseau **"kiskandırıcı mukayese"**den bahseder ya... Modern toplum ise, bizi haset etmeye teşvik ediyordu. Bu durum da kişinin saygınlığını yaralıyordu (4). **Hiyerarşideki eşitsizliğin yarattığı kıskançlık, öfke duygunu tetikliyordu.** Çünkü bu kıyaslamalar, alttaki kişilerin kendilerini diğer insanlara göre tanımlamaya başlamasından ve bu durumu kendi hatası olarak görmesinden kaynaklanıyordu (3).

Bir de bu doçentlikler; bir profesörün çantasını taşıyarak, siyasi torpille ya da FETÖ gibi cemaatlerin desteği ile alınıyorsa ve daha önemlisi, bu kişilerin nasıl yükseldiğini alttakiler biliyorsa, bu yara daha kapanmaz hale geliyordu. **Tıpkı köyünü ve varoşunu terkeden ve ne pahasına olursa olsun şehrin merkezine giden yaralı insanlar gibi; doktorlar da, geçmişte pratisyenliğini bırakıp, ne pahasına olursa olsun uzman olmak istemişlerdi. Bu gün ise uzmanlığını bırakıp, doçent olmak istiyorlardı.**

YIKICI YER DEĞİŞTİRME, ASLINDA İNSANI TÜKETİYORDU

Peki doçent ya da profesör olmak bu altta kalmanın yol açtığı yaralara merhem olabiliyor muydu? Çoğunlukla hayır... Tıpkı varoşlardan lüks sitelere doğru dikeylemesine yükselenler gibi, akademide yükselenler de arafta kalıyordu. Çünkü statüsünün **getirdiği gösterişçi aşırı tüketim** ortaya çıkıyordu. Sonra sistem, onun önüne daha yüksek bir noktayı koyarak, hedef olarak onu gösteriyordu. Buna **yıkıcı yer değiştirme** deniliyordu. (3)

Bu yıkıcı yer değiştirme ise, kişiliğin ve saygınlığın güvende olma hissiyatını kaybettiriyordu. (3) Yeni alınan statülerle sürekli olarak bunun tazelenmesi gerekiyordu. **Sınıflı toplumun ve hiyerarşinin aşladığı motivasyon, diğer insanlara karşı daha çok güç oluşturmaktan ziyade benlik hakkındaki şüpheyi sağaltmaktı.**

Daha fazla para, mülk ya da daha yüksek statülü işler, değer hiyerarşisinin oluşturduğu **psikolojik yoksunluğu tamir etme çabası** haline geliyordu. (3) **İşte bu konuda kapital sisteminin başkenti olan Amerika'yı inceleyin. Yüksek statüdeki insanların en az 4-5 unvan taşıdığını görürsünüz.** Benlik hakkında ki şüphe, işte böyle sağaltılıyordu.

KARA KUTU'YU UTANARAK OKUDUM

Özellikle ilaç firmalarının konuşmacılarına dikkat edin. Bu unvan enflasyonu rahatça görülüyordu. O unvanlar ise, özellikle bizim gibi gelişmekte olan ülkelerin doktorlarının gözünü boyamakta çok etkiliydi. "600 SCI index yayın yapmış. Şu ... kurumların başkanı." Adamları gözümüz kapalı dinliyorduk.

Ama **biz doktorların sadece gözleri kapalı değildi. Kafamızı da kuma gömmüştük.** Etik olmayan yollardan alınan unvanları konuşmuyorduk. **Daha önemlisi reçete ettiğimiz ilaçların mutfağında nelerin döndüğünü de konuşmuyorduk. Çünkü bu firmalar kongrelerimize sponsorluk yapıyordu.** Firma, lüks bir otele bir konuşmacı getiriyor ve size dinletiyordu. Toplantı bitişinde ise yediriyor, içiriyor ve ünlü sanatçıyı da dinlettiriyordu.

İşte bizler bu kirli ağları konuşmayınca, meslek dışından birisi yazıyordu. **Bir hekim, bir psikiyatrist olarak, Sn. Soner Yalçın'ın "Kara Kutu/ Yüzleşme Vakti" adlı kitabını utanarak okudum.** Adımız 'kanıta dayalı tıp' idi. Ama bu kanıtları yaratanların şaibelerini görmezden geliyorduk. **DSM kutsal kitabımız, FDA onayı ise kiblemizdi.**

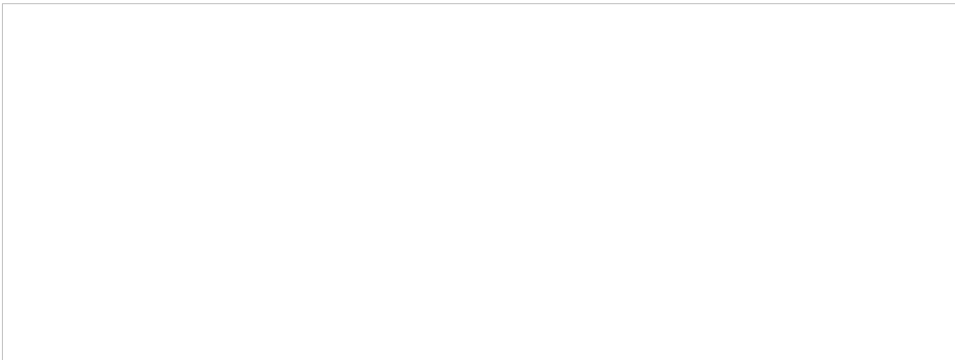
Kara Kutu'daki bilgilerinde doğruluğu yanlışlığı tartışılabilir.

Ama **hekimlik gibi saygın bir meslek için bu gün böyle bir kitabın yazılması bile, hepimizin utancı olmalıdır,** diye düşünüyorum.

KAYNAKÇA:

1. Said, Edward. "Entelektüel." İstanbul: Ayrıntı Yayınları (1995).
2. Baudrillard, Jean. (Hazal Deliceçaylı, and Ferda Keskin). Tüketim toplumu. Ayrıntı Yayınları, 2004.
3. Sennett, R., Cobb J. (1972). The hidden injuries of class (Sınıfın gizli yaraları). CUP Archive. (Heretik Yayınları- 2017).
4. Sennett, R. (2005). Saygı: Eşit Olmayan Bir Dünyada (çev. Ümmühan Bardak). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- 5) Erdoğan, N. (2007). Yoksulluk halleri. İletişim Yayınları, İstanbul.
- 6) Wilkinson, R. G. (1999). Income inequality, social cohesion, and health: clarifying the theory—a reply to Muntaner and Lynch. International Journal of health services, 29(3), 525-543.

Odatv.com

[kara kutu](#)[Ahmet Koyuncu](#)[soner yalçın](#)[arşiv](#)

İletişim

Haber Merkezi: 0 216 449 32 00

Faks: 0 216 449 32 00

Mail: info@odatv.com

İletişim

Künye

Gizlilik Sözleşmesi ve Koşullar

Mobil Uygulamalar

Reklam

Reklam: 0 216 449 32 00

reklam@odatv.com

© 2021, Oda TV. Tüm haklar saklıdır.

[ANA SAYFA](#)[YAZARLAR](#)[VİDEO](#)[FOTO GALERİ](#)[ARŞİV](#)[KATEGORİLER](#)

